
„Šiame romane rasite visko:
ir prabangios aukštosios mados,
ir kvapą gniaužiančių šnipinėjimo
intrigų, ir nuoširdžių veikėjų.“
MADELINE MARTIN, romano
Paskutinis knygynas Londone autorė
RENEE RYAN
Nepaprasti
mados
namai
Paryžiuje
svajonių knygos

RENEE RYAN

Nepaprasti mados namai Paryžiuje

Iš anglų kalbos vertė
Jūratė Žeimantienė

svajonių knygos
Vilnius, 2026

Harwesta ir Wellsai – ačiū už dovaną būti jūsų močiute

1

POLETĖ

1942 metų gegužė.
Fouché-Leblanc Château*. *Reimsas, Prancūzija.*

Blyškioje mėnulio pjautuvo šviesoje Poletė Leblank be paliovos zujo po savo miegamąjį. Sparčiai mynė iš vieno galo į kitą, o jos mintys nė trupučio neatsiliko nuo kojų. Senovinė *château* barškėjo ir dejavo lyg dulkėti senolės, atsisakančios tyliai gulti į kapą, kaulai. Kaip Poletė nekentė šios pilies su jos šimtmečius gyvuojančiomis tradicijomis ir liūdnais, skausmingais prisiminimais. Jai tai jau buvo ne namai, o pačios susikurtas kalėjimas.

„Ką aš padariau?“

Laikrodis ant tualetinio stalelio prie lovos rodė antrą valandą nakties. Taigi metas buvo vėlyvas. Tačiau Poletei

---

* Fušė-Leblankų pilis (pranc.) (čia ir toliau – vertėjos pastabos).

laikas tapo reliatyvus. Ji priglaudė pirštų galiukus prie smilkinių, iš pradžių švelniai, paskui stipriau. Šį ne ką tegelbstintį gestą paskatino nerimas ir nusivylimas.

Nusvarinusi rankas Poletė vėl suskato matuoti žingsniais kambarį, nekreipdama dėmesio nei į aplinką, nei į baldus.

„Ką aš padariau?“

Jos motinos nebebuvo, ją išsivežė naciai, degantys nenumaldoma neapykanta žydams. Ir vis per ją, Poletę. Mergina manė, kad, vedama pačių tauriausių paskatų, elgiasi kilniai. Kad didvyriškai stengiasi išgelbėti motiną nuo mirties. Tačiau geri ketinimai mažai ką tereiškė vokiečių okupuotoje Prancūzijoje.

Poletė stabtelėjo prie vitražinio lango su vaizdu į derlingas žemes, priklausiusias jos šeimai du šimtus metų. Dabar vynuogyną, šampano daryklą, o ir pačią pilį užvaldė grobikai vokiečiai. Nepasitenkinę tuo, kad atėmė iš jos šeimos ateitį, pagrobė ir praeitį, konfiskavę tūkstančius neįkainojamos vertės butelių Fušė-Leblankų šampano. O juk kai kurie jų buvo saugomi dar nuo praėjusio šimtmečio.

Poletei norėjosi verkti dėl prarasto palikimo, kurį įvertino tik jo netekusi. Ji ir būtų verkusi, bet ašaros išseko. Ištisas dvi savaites liejo jas dėl motinos. Dabar siela ištuštėjo, širdis sudiržo. Teliko neapykanta. Įtūžio kupina neapykanta, atmiešta kalte.

Tarsi paveikti niūrios Poletės nuotaikos, budo tingaus, bet aikštingo vėjo pažadinti vynmedžiai. Juodos jų šakos siūbavo lyg tarp dviejų pasaulių pasiklydusios sielos. Vynuogių ant jų dar nebuvo, tik praėjusią savaitę

išsprogę pumpurai. Naujo vegetacijos sezono pradžia turėjo nuteikti pakiliai, bet šiuokart tik priminė, kad nuimant derlių čia nebebus jos mamos.

Ji pravėrė lūpas, galbūt panorusi atsidusti ar pravirkti, bet neišleido nė garso. Perkėlė kūno svorį nuo pėdų ant pirštų ir šie atsitrenkė į tikmedžio skrynią, kurioje Poletė saugojo jai brangius daiktus. Nesusivaldžiusi pagarbiai parklupo ir paėmė ant skrynios užmestą skarą. Dar gana naują, bet nuo pat įsigijimo akimirkos itin pamėgtą mamos, o dabar tapusią didžiausiu Poletės lobiu. Apsisiautusi pečius vėsiu šilku, pajuto rožių ir jazminų aromato dvelksmą.

Apgaubta mamos kvapo, atitraukė skląstį ir pakėlė dangtį. Skrynios turinys skendėjo šešėlyje. Poletei buvo priimtina tamsa, tiesą sakant, ji jautėsi persmelkta tamsos, nes žinojo, kad pati yra kalta dėl šios vienatvės, šios *atskirties*, nes nesugebėjo laiku įžvelgti, kaip viskas prie to krypsta.

Mama apsaugojo ją nuo sielvarto našlių pilnuose namuose. Poletė galėjo visiškai atsiriboti nuo jų skausmo. Ji leido dienas flirtuodama su vietiniais vaikinais, kartu su mama vykdavo apsipirkti į Paryžių, o pagauta įkvėpimo piešdavo puošnių, koketiškų suknelių eskizus. Tai teikė jai daug džiaugsmo. Netgi dabar retkarčiais tebeteikė.

Tačiau ne dėl jų Poletė parklupo prie skrynios. Postūmį suteikė kitas piešinys. Ji vylėsi, kad galbūt šįvakar pakaks drąsos jį sunaikinti. Ryžtingai atkišusi smakrą ėmė raustis po skrynią, kol užčiuopė eskizų albumo kraštą. Vos prisilietus, merginą tarsi sidabriškas ūkas apgaubė prisiminimai.

Virpančiais pirštais paėmusi albumą Poletė atsivertė šeštą puslapį ir įsmeigė akis į veidą, kurį su tokia atida ir meile nupiešė anglimi. Tyrinėdama šį didžiausio savo paikumo liudijimą, nepajėgė užgniaužti tūžmingų ir prieštaringų jausmų. Fridrichas Vėberis. Vokietis. Karininkas. Esesininkas. Slidus lyg žaltys vyras su poezijos posmais lūpose ir klasta širdyje.

Kiekviena atsidavimo kupina jo šypsena slėpė melą. Kiekvienas melas – dar vieną melą.

Nuo panieka atmiešto įniršio Poletės ranka ėmė drebėti dar smarkiau, tiesiog nevaldomai.

Ne ji pirma įsimylėjo nevertą vyrą. Tai pasakė jai motina, kai jiedvi surėmusios pečius sėdėjo ant girgždančios lovos jos kalėjimo vienutėje. Sugniuždyta kaltės ir sielvarto, Poletė graudžiai kūkčiodama meldė mamos jai atleisti, o Helena Leblank, išlikusi geranoriška net po kelias valandas trukusio tardymo, tvirtino, kad dukra nekalta.

Tačiau ji *buvo* kalta.

Pasidavė Fridricho kerams, patikėjusi švelniais meilės žodžiais, grožiu pranokstančiais gėles jos motinos sode. Pametė galvą dėl to vyro, jo rafinuoto žavesio.

Dabar prisivertė išties skvarbiai žvelgti į jo veidą. Ir per daug nenustebo, kad padažnėjo kvėpavimas. Kaip tik tai ir bylojo apie jos slaptą gėdą. Net sužinojusi, koks jis yra iš tikrųjų, vis dar neįstengė jam atsispirti. Mergina palietė smakro linkį eskize ir tarsi nudegusi atitraukė ranką. Šliužas. Melagis. Apgavikas. Ji turėjo įžvelgti tikrąją jo prigimtį, bet netgi dabar nesisekė to padaryti.

Todėl nusprendė nepaliauti žiūrėti. Tol spiginti eskizą akimis, kol perpras to vyro dviveidiškumą ir savo neapdairumą. Tik tada prikiš degtuką prie popieriaus.

Vaizdas ėmė virpėti, lietis. Staiga ji pasijuto taip, tarsi būtų priversta skverbtis per miglą ar rūką.

– Polete.

Išgirdusi savo vardą, mergina krūptelėjo ir vos nepaleido iš rankų eskizų albumo. Skubiai pašokusi ant kojų, greitai, pernelyg greitai, apsisuko. Albumas odiniais viršeliais su trenksmu nubildėjo ant grindų. Poletė pastūmė jį po lova pėdos kraštu ir pakėlusi smakrą nužvelgė tarpduryje stovinčią moterį. Gabrielę. Savo dešimčia metų vyresnę seserį.

Nuostabioji, talentingoji Gabrielė. Regis, net blyškus mėnulio spindulys meiliai ją globė. Tokia jau ji buvo: pranokstanti jas visas natūraliu grožiu ir neįtikėtinais gabumais. Taigi ar bereikėjo stebėtis, kad Poletė visada jautėsi prastesnė sesers draugijoje?

Ir tam tikra prasme pagrįstai. Lygiai kaip jųdviejų močiutė ir mama, Gabrielė neteko vyro vos po kelerių santuokos metų. Poletė dievino Benediktą kaip širdies brolį. Jis niekada jos neteisė ir nereikalavo daugiau, nei ji galėjo duoti.

– Polete, – darsyk pakartojo Gabrielė, ir susirūpinusi, ir šiek tiek suirzusi. – Kiek galima taip save kankinti?

– Aš nesikankinu.

– Kurgi ne. Girdžiu tavo žingsnius. Dieną naktį matuoji jais savo kambarį. Nemiegi. Beveik nevalgai. – Gabrielė ryžtingai uždarė duris ir tyliai prisiartino. – Nerimauju dėl tavęs.

Poletė kilstelėjo smakrą.

– Man viskas gerai.

– Kurgi ne, sese. – Gabrielė akimirką suėmė Poletės ranką ir švelniai spustelėjo. Gestas šiai priminė

mamą. – Praėjo jau dvi savaitės. Tau nevalia toliau bausti savęs mintimis apie tai, ko netekai.

– Turi galvoje apie *žmogų*, kurio netekau.

Gabrielė patvirtino tai vos pastebimu linktelėjimu.

– Įkalinusi save šiame kambaryje, nesugrąžinsi mamos.

Kaip lengvai, lygiu, bejausmiu tonu sesuo kalbėjo apie mamos dingimą. Kurgi apgailestavimas, sielvartas? Atrodė, kad Gabrielei netgi savotiškai palengvėjo, kai jųdviejų mama pradingo dėl nuožmaus gestapo agento, sumaniusio sužlugdyti jų šeimą, kaltės.

– Mama ne šiaip pradingo. Ji mirė.

Skaudu buvo ištarti šiuos žodžius, bet dar labiau Poletę žeidė abejingumas sesers akyse.

– Tai tik tavo prielaida.

Bet kaipgi kitaip. Kriminalinės policijos komisaras Volfgangas Miuleris – pats žiauriausias iš Reimse veikiančių gestapo agentų. Jis suėmė Heleną Leblank dėl įtarimo nužudžius jų namus konfiskavusį vokiečių grobiką. Jeigu jos kaltė būtų buvusi įrodyta, ją būtų nuteisę už išdavystę. Kaltės įrodyti nepavyko – nėra kūno, nėra nusikaltimo – tuo viskas ir turėjo baigtis. Tačiau Miuleris sulaikė Heleną Leblank apklausti, šiuokart dėl asmens dokumentų klastojimo. Vyro, neapkenčiančio visų, kurių gyslomis teka žydiškas kraujas, akimis tai irgi prilygo išdavystei.

O, jeigu Poletė būtų sugebėjusi išsaugoti mamos paslaptį. Jeigu tik būtų daug labiau pasitikėjusi seserimi ir nepalyginamai mažiau Fridrichu.

– Mama nenorėtų, kad kaltintum save dėl to, kas nutiko.

Kokie skambūs žodžiai.

– Bet juk tu kaltini mane. Tiesa, Gabriele?

Sesuo nieko neatsakė, tačiau ledinėje tyloje ir įtemptų, apie neatlaidumą bylojančioje pečių linijoje Poletė įžvelgė tikruosius sesers jausmus. Smerkimą. Teisimą. Nepritarimą.

– Kalba ne apie kaltę, – šiek tiek per daug suraukusi antakius paaiškino Gabrielė. – Būtent tolesnis tavo elgesys parodys, ar išmoksi pamoką ir pasikeisi.

Pažįstamas apmaudas užgniaužė Poletei gerklę. Gabrielė vis dar nepatikliai žvelgė į ją. Akivaizdžiai ja nepasitikėjo. Kaip ir močiutė. Šeimos matrona Žozefina Leblank visada labiau vertino vyriausiąją vaikaitę. O dabar, kai dėl senatvės protas tapo nebe toks šviesus, *grandmère** išvis perdavė valdžios vairą Gabrielei. Leido jai diktuoti sąlygas ir priimti svarbius sprendimus. Poletė visada tebuvo antragimė, antra pagal svarbą. Antraeilė visame kame.

– Ar girdi mane, Polete?

Mergina išties negirdėjo. Žvelgdama į niūriai ryžtingą sesers veido išraišką, net apsidžiaugė, kad buvo nedėmesinga.

– Gal galėtum pakartoti, ką sakei?

Gabrielė akimirką tebežvelgė į Poletę, dar labiau suraukusi antakius, tarsi regėdama prieš save du kelius ir abejodama, kurį pasirinkti. Poletę lyg tamsi ir grėsminga banga persmelkė nuojauta. Tolumoje sudundėjo

---

* Močiutė (pranc.).

griaustinis. Ilgi šešėliai nusidriekė per nutrintas grindis jai prie kojų.

Galiausiai sesuo linktelėjo, labiau sau pačiai nei Poletei, regis, priėmusi sprendimą.

– Nebuvau tikra, ar mano numatytas veiksmų planas teisingas, bet dabar esu. Tu turi išvykti iš šių namų, šio miesto ir negrįžti tol, kol...

– K-ką? – Poletės širdis apmirė. Kuriam laikui paliovė plakti. Akyse aptemo. Stojo aklina tamsa. – Tu ištremi mane?

Jos balsas nuslopo, virto vos girdimu šnabždesiu, bet pasigirdo skaudi gaida. Pažvelgusi seseriai į akis, išvydo jose liūdesį. Atsiprašymą. Tačiau jai to nereikėjo. Ji troško lojalumo. Pasitikėjimo.

– Negalvok apie tai kaip apie tremtį. Laikyk tai nauja pradžia.

Poletė nepatikliai sumirksėjo. Kokia nauja pradžia esant vokiečių okupacijai? Prancūzija – užkariauta šalis. Jos piliečiai – priešo nelaisvėje. Poletės pečius prislėgė sunki našta, jai taip pakirto kojas, kad išsigando, jog sukniubs. Ji iš lėto, nerangiai nuslinko prie lovos ir sunkiai klestelėjo. Vis dar stigo oro. Kodėl neįstengia atgauti kvapo? Ir kodėl...

– Kodėl tu taip elgiesi, Gabriele?

– To norėjo mama.

Poletė sėdėjo suakmenėjusi nuo sukrėtimo. Tai negalėjo būti tiesa. Mama negalėjo norėti išmesti jaunėlės dukros iš namų. Ne, tai Gabrielės užmačia. Dusinama naujos užplūdusios apmaudo bangos, Poletė nudelbė žvilgsnį sau į skreitą. Taip geriau, nei parodyti seseriai įtūžį, kančią, o ir baimę.

– Kada mama tai tau sakė?

Gabrielė prisiartino prie Poletės.

– Policijos nuovadoje. Prieš išvežama.

Išvežama. Šis eufemizmas privertė Poletę krūptelėti. Gabrielė pasakė taip, tarsi jųdviejų mama būtų pradingusi laikinai. Nors dar nė vienas žmogus, dingęs detektyvo Miulerio pastangomis, negrįžo.

– Mane reikėjo išvežti su ja, – sumurmėjo Poletė veikiau sau nei seseriai. – Mudvi reikėjo išvežti kartu.

Mama turėjo žydiško kraujo: jos tėvas ir abu seneliai buvo žydai, taigi, pagal vokiečių apibrėžimą, ji taip pat buvo žydė. Gabrielė ir Poletė, kaip jos dukros, formaliai irgi žydės. Tačiau detektyvas Miuleris laikėsi kitos nuomonės ir, jų motinos paslapčiai išaiškėjus, vis dėlto paleido Poletę namo iš policijos nuovados.

Regis, vadovaujantis nacių įstatymais, Poletės ir Gabrielės kraujas buvo užtektinai atskiestas, jų žydiškumą apvalė kilmingo tėvo prancūzo kraujas. Miuleris taip ir paaiškino Fridrichui. Poletės buvęs garbintojas nesutiko. Jis norėjo, kad ji būtų išvežta į mirties stovyklą kartu su motina. Jo teigimu, ji buvo susitepusi. Apšaukė ją gyventi neverta purvina žyde ir prikalbėjo dar baisesnių dalykų.

Nuo šio dar tokio ryškaus prisiminimo Poletę užplūdo kartėlis.

– Tu padarei klaidą, – pasakė Gabrielė, parklupusi priešais jaunėlę, suėmė delnais jai veidą ir nubraukė nuo kaktos išdrikusią plaukų sruogą. – Siaubingai apmaudžią klaidą ir dabar esi priversta susitaikyti su pasekmėmis. Ar supranti tai? Ar supranti, kodėl privalai išvykti?

O, Poletė suprato.

– Todėl, kad tu nusprendei mane nubausti.

– Ne nubausti, o apsaugoti. – Gabrielė nuleido rankas, uždėjo jas Poletei ant kelių ir šiek tiek suirzusi paaiškino: – Tavo romanas su SS karininku iškils į paviršių. Aplinkiniai sužinos apie tai. Kai kurie, be abejo, jau žino. Todėl persikėlimas į kitą miestą, kuriame niekas tavęs nepažįsta, ir naujas gyvenimas gali nulemti tolesnį tavo likimą, Polete.

„Arba pražūtį."

– Kur? Kur turiu persikelti?

– Į Paryžių. Mamos draugė Madmuazelė Sabinė Balard sutiko tave įdarbinti savo mados namuose. Ir suteikti tau tinkamą būstą.

Poletės širdis džiugiai suspurdo. Sabinė Balard buvo artimiausia ir brangiausia mamos draugė. Vienintelė mados kūrėja, kuriai Helena Leblank patikėdavo rengti ją pačią ir savo dukras. Kaip tik Madmuazelė Sabinė, padovanojusi Poletei tryliktojo gimtadienio proga pirmąjį eskizų albumą, paskatino mergaitę domėtis mados pasauliu. Poletė visada svajojo apie galimybę dirbti su Madmuazele Sabine, bet tai buvo anksčiau. Dabar troškimas kurti aukštąją madą paliovė audrinti jos vaizduotę.

– O ką *grandmère* sako apie visa tai?

– Ji sutinka.

Žinoma, pritaria tam, ko pageidauja Gabrielė. Verdiktas neišvengiamas, bet skausmas dėl išdavystės persmelkė Poletę dar stipriau nei sąžinės priekaištai. Kaip ji sugebėjo taip išklysti iš kelio, kad jos šeima griebėsi sąmokslo prieš ją?

– Viskas nuspręsta, Polete. Dėl visko susitarta. Po dviejų dienų tu išvyksti į Paryžių. – Atsistojusi Gabrielė atsiduso. – Siūlau pradėti krautis daiktus. Nespėsi nė apsidairyti, kaip ateis trečiadienis.

Daugiau neištarusi nė žodžio, sesuo išėjo iš kambario, bet Poletė vis dėlto spėjo įžvelgti pažįstamo jausmo atšvaitą Gabrielės akyse. Dėl ko sesuo pasijuto kalta? Ar gailėjosi, kad tenka išsiųsti Poletę iš namų? O gal apmaudavo, jog nepadarė to anksčiau?

Koks skirtumas. Ateitis jau nulemta.

Beliko tik nusileisti ir paklusti. Poletė darsyk ėmė sukti ratus po kambarį. Paklausiusi sesers patarimo, suskato krautis daiktus. Eskizų albumą įsidėjo paskiausiai.

Išvykimo diena išaušo lietinga ir pilka. Vos prašvitus, Gabrielė užsuko į Poletės miegamąjį įteikti traukinio bilieto ir nedidelės sumos pinigų. Dar padavė popieriaus lapą su surašytais nurodymais, kaip nuvykti į Madmuazelės Balard ateljė iš Rytų traukinių stoties Paryžiuje. Beje, visai be reikalo. Poletė ir taip atmintinai žinojo kelią.

– Pasiimk savo daiktus. Po dešimties minučių susitiksime apačioje.

Poletė nenumanė, kada sugrįš, o ar išvis pavyks sugrįžti, todėl nusiskubino atsisveikinti su močiute. Atrado ją vieną, sėdinčią kambaryje ir dyrančią prieš save bereikšmiu žvilgsniu. Buka išraiška išdavė, jog tai viena iš prastų dienų. Kad ir ką sakė Poletė, kadaise valdinga šeimos matrona, regis, jos nė neatpažino. Reagavo į vaikaitę kaip į svetimą žmogų. Tačiau Poletė vis tiek suėmė plonas sudžiūvusias rankas ir pakštelėjusi į popieriaus plonumo skruostus ištarė:

– Lik sveika, *grandmère*.

Deja, atsakymo nesulaukė.

Pasisukusi išeiti neįstengė sulaikyti ašarų. Pasirodo, dar nebuvo iki galo ištuštinusi sielvarto taurės. Prie durų žvilgtelėjusi per petį, pamatė, kad ir blukios močiutės akys pasruvusios ašaromis. Paakinta bergždžios vilties, jog atrado sąjungininkę, vos atsispyrė postūmiui pulti atgal ir maldauti, kad jai būtų leista pasilikti. Tačiau kaip tik tą akimirką pasirodė Gabrielė.

– Paskubėk, Polete. Jeigu nenori pavėluoti į traukinį, turime išeiti dabar pat.

Jausdama sprangų gumulą gerklėje, Poletė tylomis linktelėjo ir paliko močiutę, besisūpuojančią krėsle ir kažką murmančią apie dingusią knygą. Lietus beveik liovėsi, bet keliai tapo sunkiai išvažiuojami automobiliais ir dviračiais. Seserys Leblank šiaip ar taip patraukė į stotį pėsčiomis. Poletė nenorėjo, jog Gabrielė ją lydėtų. Tačiau ši atkakliai įsipiršo į palydoves.

Jiedvi žingsniavo slegiančioje tyloje, apsimestinai visą dėmesį sutelkusios į aplinkinį peizažą. Praėjo pro snūdų vynuogyną, besiruošiantį artėjančiam vegetacijos sezonui. Paskui pro šampano daryklą ir galiausiai pasiekė Reimsą su didžiule įspūdinga Dievo Motinos katedra. Tik kai praėjo pro traukinių stoties pastato, paženklinto ankstesnio karo kulkų, arką, Poletė išvydo anksčiau nematytus vokiečių okupacijos ženklus ir neteko žado dėl tokios daugybės šlykščių nacių vėliavų.

Dar blogiau, kad visur pilna priešo kareivių, zujančių aplinkui su šautuvais ant pečių ir pistoletais prie diržų arba vedančių su pavadžiu piktus sarginius šunis.

Dauguma jų buvo jauni, netgi labai jauni, ir kaip iš akies traukti vokiečiai. Arogantiška veidų išraiška bylojo apie arijams būdingą pasipūtimą ir pasitikėjimą savimi. Jie atrodė kaip nugalėtojai, įtikėję, kad jau laimėjo karą.

Tačiau nors Prancūzijos kariuomenė ir neatsilaikė prieš vokiečių karinę galią, paprasti šalies piliečiai, įskaitant Poletės buvusį klasės draugą Liusjeną, tęsė kovą. Pažinojo ji ir daugiau Pasipriešinimo judėjimo dalyvių. Narsių vyrų ir moterų, vykdančių drąsų sabotažą, sprogdinančių konfiskuotą šampaną gabenančius traukinius. Jau geriau, kad jį sugertų žemė, nei plemptų naciai. Kovotojų narsa buvo verta pagyrimo, nors Poletė tik visai neseniai suvokė jų bebaimiškumo svarbą.

Vienas iš vokiečių kareivių įsispitrijo į ją ir nusišypsojo, neslėpdamas vyriško susidomėjimo. Poletei pasirodė pažįstamas ne pats veidas, o tokio pobūdžio dėmesio ženklai. Tačiau tai, kas anksčiau teikė malonumą, dabar kėlė šleikštulį. Ji pasvarstė, ar pakaks ryžto parodyti nepasitenkinimą dėl tokio įžūlaus dėmesio. Tada nusisuko ir nuščiuvusi, tarsi įaugusi į peroną, stypsojo greta Gabrielės.

Vėl ėmė pliaupti lietus, vanduo čiurkšlėmis liejosi iš dangaus.

Seserys glaudėsi po vienu skėčiu. Gabrielė nedrąsiai uždėjo ranką Poletei ant peties. Regis, norėjo kažką sakyti, bet, kaip ir visą rytą, paskutinę akimirką pasirinko tylėti.

Ištisą minutę jiedvi stovėjo, verdamos žvilgsniu viena kitą. Vėjas tvilkė veidus, garvežio garai telkėsi aplink kulkšnis.

– Ar praneši man, kai atvyksi į Madmuazelės mados namus?

– Taip, žinoma, parašysiu.

Daugiau nebebuvo nei ką sakyti, nei ką daryti, beliko lipti į traukinį. Tarsi pagal komandą prie jų prisiartino palydovas. Paėmęs Poletės lagaminą, patikrino bilietą ir linktelėjo.

– Jūsų vieta štai ten, panele, – nurodė, mostelėjęs į trečią vagoną nuo galo. – Išvykstame po penkių minučių.

Pro garų debesį Poletė paskutinį kartą dirstelėjo į Gabrielę. Ir vėl įžvelgė kaltę sesers akyse. Tačiau tai jai daugiau neberūpėjo. Nusisukusi nužingsniavo prie reikiamo vagono ir užkopė laipteliais. Reimsas jau buvo praeitis.

Paryžius – ateitis.

Dar vienas vokietis, atsisėdęs priešais ją, apdovanojo pažįstama geidulinga šypsena. Poletė nudelbė žvilgsnį, slėpdama pykčio ir pasibjaurėjimo sukeltą reakciją. Visiems kitiems aplinkui šis tituluotas nacis patiko. Ir tai dar labiau pakurstė jos įtūžį. Jai buvo suteikta galimybė pradėti gyvenimą iš naujo Paryžiuje. Jos mėgstamiausiame pasaulio mieste. Ji tvirtai apsisprendė nepraleisti tokios progos. Sunkiai dirbant įrodyti savo, kaip jaunos drabužių kūrėjos, vertę ir niekada nesiskųsti. O tada galbūt, tik galbūt, pelnyti kaltės atleidimą.

Ji, šiaip ar taip, Poletė Leblank. Helenos Leblank dukra. Ji išsikels tikslą ir kausis. Kaip nors atras būdą pasipriešinti okupantams. Padarys tai dėl Prancūzijos. Dėl motinos.

Galbūt netgi dėl savęs.

2

NIKOLĖ

1942 metų gegužė.
La Hajė-Dekartas. Prancūzijos demarkacinė linija.
Okupacinė zona.

Nikolė Kadjė, slapyvardžiu Odetė, vedė savo lydimą vyrą purvinomis, siauromis La Hajė-Dekarto gatvelėmis. Geruoju nebūtų pasirinkusi būtent šio vidurio Prancūzijos miestelio demarkacinei linijai kirsti. Tačiau ji pažinojo vietovę ir orientavosi vingriuose šių gatvelių posūkiuose beveik taip pat gerai kaip Mulene. Tik dabar, apmaudžiai atsilikusi nuo grafiko, negalėjo sau leisti skubėti.

Ji suprato, kad nevalia atkreipti į save dėmesio. Bent jau šį įprotį sugebėjo išsiugdyti.

Pasipriešinimo judėjimo tinklas, kuriam priklausė, buvo sekamas. Ji ką tik įsitikino tuo Muline. Papildomi pasienio apsaugos pareigūnai gal ir netykojo būtent Nikolės ir jos lydimo vyro, bet maždaug tokio pat amžiaus ir

panašiais drabužiais vilkinčios poros sulaikymas tapo jai iškalbingu įspėjimu. Todėl ji nepastebimai išsivedė savo lydimą vyrą iš eilės ir, vos tik jiedviem atsidūrus saugioje vietoje, nieko nelaukdama pakeitė pabėgimo maršrutą.

Po kelių valandų, tą įsimintiną nežemišką akimirką prieš auštant, juodu artinosi prie dar vieno patikros punkto. Nikolė ištiesusi ranką prisitraukė bendrakeleivį. Pasijuto nesmagiai dėl tokio familiaraus elgesio. Juk nė nežinojo jo vardo, kaip ir jis – jos. Tačiau jeigu kas nors būtų paklausęs, jis – Gastonas Moro. O ji – jo žmona Amelija.

Taip buvo nurodyta jųdviejų padirbtuose dokumentuose.

Nikolė dar sustiprino intymumo įspūdį, padėdama galvą vyrui ant peties. Juodu tiesiog mieguista pora, išsiruošusi į giminaičių vestuves Laisvojoje zonoje. Paklausti būtų teigę, jog pasirinko tokį ankstyvą metą norėdami išvengti dienos karščio. Tikroji priežastis buvo sudėtingesnė, nors kaip pažiūrėsi. Jeigu Nikolė nematė priešo, tai ir priešas nematė jos. Arba, kaip dažnai sakydavo Madmuazelė Sabinė: „Mes veikiame tamsoje, kad tarnautume šviesai.“

Ar Žiuljenas pritartų šiai jos slaptai veiklai?

Jis nemokėjo meluoti ir gudrauti, turėjo tyrą sielą ir gerą, dosnią širdį. Kita vertus, jos mylimam sutuoktiniui neteko patirti geležinio vokiečių okupacijos kumščio. Jis žuvo gindamas Mažino liniją* Prancūzijos

---

* Ilgalaikių gynybos įtvirtinimų sistema, įrengta 1929–1936 m. Prancūzijos pasienyje su Vokietija, Liuksemburgu, iš dalies – su Belgija. Pavadinimas kilo nuo projektą pasiūliusio ir politiškai rėmusio Prancūzijos karo ministro André Maginot.

armijos, kuri pasirodė stipri tik popieriuje, gretose. Taigi išvengė pažeminimo, nes nebematė, kaip jo šalies vyriausybė žlugo, praėjus vos kelioms savaitėms po pirmosios mūšių bangos. Jam taip pat nereikėjo gyventi paliaubų sąlygomis, kai šalis buvo padalyta į dvi zonas: vieną – kontroliuojamą Vokietijos, kitą – administruojamą kolaboracinės Viši vyriausybės.

Maža to, Žiuljenui neteko susidurti su vakarykščiu savuoju „aš“.

Ir dėl to Nikolė labai apgailestavo.

Dabar kiekvienas jos pačios pasirinkimas: suorganizuotas pabėgimas ir gelbėjimo akcija mintyse buvo paženklinta šia išskirtine dovana. Ji kovojo už savo vyro palikimo įprasminimą. Jos pastangos buvo menkos palyginti su visuma, tačiau kiekvienas į Angliją ir į padangę sugrąžintas lakūnas buvo dar vienas sąjungininkų pajėgų laimėjimas, o nacių – pralaimėjimas.

– Girdėjote?

Klausimas nuskambėjo laužyta prancūzų kalba su akivaizdžiu britišku akcentu. Nikolė buvo prašiusi vyro nekalbėti, bet dabar, išgirdusi susirūpinimą jo balse, apmirė ir sukluso, svarstydama, ką jis turi galvoje. Netrukus išgirdo ir pati. Nagelių krebždėjimą per slidų betoną.

– Tai tik žiurkės.

Neišvengiama blogybė jų vingiuotame kelyje apleistais skersgatviais.

Pašnekovas vos pastebimai linktelėjo, jo veidą beveik visiškai dengė plačiakraštė skrybėlė, kurią užsimaukšlino jos palieptas. Šis britas buvo gana atsargus ir, nors Nikolė nežinojo nei jo vardo, nei amžiaus, nei karinio laipsnio, jautė, kad juodu sieja stipri bendrystė. Jiedviem

tik per plauką pavyko išvengti nelaimės. Be to, juodu turėjo bendrą priešą. Ji padės jam saugiai kirsti demarkacinę liniją, kad ir kiek pastangų tai kainuotų.

Blogiausia, kad negalėjai žinoti, kuo pasitikėti. Dabar priešai drąsiai sukiojosi aplinkui. Kai kuriuos buvo lengva atpažinti. Pavyzdžiui, ankstesniame kontrolės punkte karius vokiečių uniformomis: vermachto, liuftvafės, SS, gestapo. Bet kitų nelemtą prigimtį slėpė civiliai kostiumai ar Prancūzijos policijos mundurai. Ne visi pastarieji buvo blogi, bet labai daug – per daug – jų vis dėlto kėlė grėsmę.

Gebėjimas atpažinti skirtumus Balard ir Rošono Pasipriešinimo judėjimo tinklo parengtame pabėgimo maršrute buvo *passeur** gyvybės ir mirties klausimas. Priklausydama šiam tinklui Nikolė puikiai išmoko pamoką. Ji lydėjo dešimtis britų lakūnų iš Paryžiaus į Perigė ir nepražudė nė vieno.

Nikolė paliepė sau susiimti. Šis britas neturi tapti pirmuoju.

Ji dirstelėjo į jį pro nuleistas blakstienas. Jis buvo aukštas. Veido bruožų vis dar nepajėgė įžiūrėti, bet pastebėjo įtampą ir stiprėjantį nerimą. Vyras krūpčiojo nuo kiekvieno tolumoje pasigirstančio garso: pelėdos ūbavimo, varlių kurkimo, Henriko IV tilto polius skalaujančių upės vandenų gurgėjimo.

– Mes jau beveik vietoje, – sušnabždėjo Nikolė, suprasdama jo baimę ir išgyvendama kartu, kaip kiekvienas išmintingas *passeur*.

---

* Slaptojo vedlio (pranc.).

Vokiečiai tykojo tokių vyrų kaip jis, lydimų tokių moterų kaip ji. O jų pakalikai laukė prie tilto, viename iš dvylikos demarkacinės linijos kontrolės punktų. Vienintelis tokių pareigūnų darbas – tikrinti asmens dokumentus ir leidimus laisvai keliauti, visada ieškant pažeidimų. Todėl, pateikiant padirbtus dokumentus dabar, vokiečiams pakeitus paprastus muitinės pareigūnus savo kareiviais, reikėjo parodyti tvirtą pasitikėjimą savimi.

Nikolė paprastais žodžiais paaiškino visa tai savo bendrakeleiviui, ypač pabrėžė būtinybę elgtis natūraliai ir įprastai. Tačiau jis gerokai sulėtino žingsnius, regis, vos pavilko kojas. Ji suprato, jog dėl tokio vangumo kalti nuovargis ir baimė, bet tikėjosi – ne, tiesiog meldė Dievą – kad priežastis nebūtų rimtesnė.

Ankstesnis *passeur* neminėjo sužeidimo. Neužsiminė apie tai ir pats britas. Tačiau jis prastai kalbėjo prancūziškai, o ji dar menkiau suprato angliškai. Kalbos barjeras nebūtų kėlęs rūpesčių, jeigu juodu būtų kirtę sieną Muline ir pasiekę vietą, kur jų laukė angliškai kalbanti Nikolės bendražygė.

Dabar juodu beveik pasiekė tiltą.

Ji girdėjo, kad kareiviai kalba vokiškai, šią kalbą Nikolė gerai mokėjo. Jie skundėsi, kad prailgo nuobodi naktis, taigi buvo pavargę ir suirzę. O tai galėjo turėti ir gerų, ir labai labai blogų pasekmių. Gerai, jeigu tikrins atsainiai, nelabai gerai, jeigu priekabiai ir kruopščiai.

– Pasistenk elgtis taip, lyg mudu būtume laiminga sutuoktinių pora.

Anglas vos pastebimai linktelėjo. Kaip tik tą akimirką pro žemai tvyrančius debesis prasiskverbė pirmieji aušros spinduliai. Nikolė iš lėto nužvelgė vyrą ir, kai

jųdviejų akys susitiko, pamanė... ne. Ne! Veidas neturėtų būti tokio pilkšvo atspalvio.

– Kas negerai? – paklausė ji taip tyliai, kad žodžius beveik nustelbė vėjas. – Ar tu sužeistas?

– Aš... – Mėšlungiškas įkvėpimas išdavė skausmą. – *Oui**.

– Stipriai?

– Tai... tik... įbrėžimas.

Įbrėžimas. Nikolė nežinojo šio angliško žodžio. Vis dėlto suprato jo reikšmę.

– Kur?

– Torsas, – vos suprantamai prancūziškai išspaudė vyras. – Dešinė pusė. Siūlai... – iškošė pro sukąstus dantis, – nelaiko.

Siūlai? Dar vienas nežinomas žodis, pašnekovo ištartas gimtąja kalba. Nikolė perkratė mintyse savo ribotas anglų kalbos žinias.

– Turi galvoje siūles?

– *Oui*. Siūles.

Dar viena prasta naujiena. O gal ir ne. Sužeidimas tikriausiai nepavojingas gyvybei. Ko dar Antuanetė jai nepasakė? O gal toji *passeur* irgi nežinojo? Galbūt anglas nuslėpė tai nuo jų abiejų? Kad ir kaip nutiko, dabar Nikolei reikėjo priimti sprendimą. Nors jos žinios apie pirmąją pagalbą buvo labai ribotos, jų pakako žaizdai įvertinti. Bet tik ne gatvėje.

Ne, tik ne čia.

---

* Taip (pranc.).

Paėmusi bendrakeleiviui už rankos, Nikolė nusivedė jį atgal tuo pačiu keliu, kuriuo atėjo. Įveikė vieną kvartalą ir pusę kito. Kai galiausiai juodu atsidūrė šešėlyje, atsistojo priešais anglą ir suėmusi jo veidą delnais nutaisė švelnią įsimylėjėlės išraišką.

– Žiūrėk į mane, – paliepė tebesišypsodama.

Jis mėgino. Tačiau akys įgavo bereikšmę išraišką, jam niekaip nesisekė sutelkti žvilgsnio. Nikolė vis dar su meilia šypsena veide ėmėsi mikliai čiupinėti vyro liemenį, rankomis tyrinėti ilgą liesą kūną. Paaiškėjo, kad bendrakeleivis nelabai raumeningas, bet ir be riebalų pertekliaus. Kaip ir daugelis jo pirmtakų, buvo panašesnis į berniūkštį nei į vyrą. Pirštais palietusi lipnią šlapią vietą, Nikolė pajuto šleikštulį. Kraujas. Daug kraujo. Pernelyg daug. Ji išdrįso žvilgtelėti. Tai buvo klaida. Pykinimas sustiprėjo.

Nikolė giliai įkvėpė stengdamasi atgauti savitvardą, iš lėto, atsargiai pakišo pirštus po anglo marškiniais ir pamėgino nustatyti žaizdos apimtį. Jis sulaikė kvėpavimą, ir tai buvo labai iškalbinga. Šluostydamasi nuo rankos kraują, ji ėmė svarstyti tolesnius žingsnius. Jam nepavyks įveikti likusios kelionės dalies be reikiamos medicininės pagalbos. Prieš akis daug mylių, šimtai mylių. Ką jau kalbėti apie alinantį žygį per Pirėnus. „Sulaikyk kraujavimą, – paliepė ji sau mintyse. – O tada ieškok pagalbos.“

– Uždėk delną štai čia, – pasakė nurodydama reikiamą vietą. – Taip, gerai. Kaip tik ten, kur reikia. Dabar stipriai spausk. Ne taip. Dar stipriau. – Nikolė uždėjo ranką ant jo plaštakos. – *Oui. Très bien**. O dabar žiūrėk į mane.

---

* Gerai (pranc.).

Šiuokart vyras padarė kaip liepiamas.

Nenuleisdama akių nuo jo, Nikolė nusirišo nuo kaklo šalį ir ėmė vynioti jam aplink liemenį. Pasiekusi žaizdą, kilstelėjo anglo delną, suveržė audinį, tada vėl sugrąžino delną į vietą. Ir beveik iš karto kraujas ėmė sunktis tarp išskėstų pirštų.

– Mudviem reikia pasirūpinti, kad žaizda būtų tinkamai užsiūta.

Tai reiškė dar vieną prastovą, kurios juodu negalėjo sau leisti. Tačiau kitos išeities nebuvo.

Nikolė mokėjo siūti, tiesą sakant, net gana gerai, mikliai ir dailiai, bet... mados namuose. Žmogaus kūno jai dar niekada nebuvo tekę siūti. Tad reikėjo patyrusio pagalbininko. „Pamąstyk, Nikole, į ką galėtum kreiptis tokiu metu“, – paragino ji save.

Neprisiminė nė vieno tinkamo žmogaus. Nebent... išskyrus...

Taip. Jis padės jai.

Kadaise ji atvyko į šį miestelį Žiuljeno dėka. Čia prabėgo jos vyro vaikystė. Ji išvaikščiojo šias gatveles kartu su juo, klausydamasi jo prisiminimų. Jis pristatė jai savo geriausią draugą – Andrė Dubua. Šis nebuvo gydytojas. Bet kaip veterinarijos chirurgas turėjo geriau susidoroti su užduotimi užsiūti žaizdą žmogui nei mados namų siuvėja.

– Ar gali eiti?

Anglas kreivai šyptelėjo.

– Manau, dar prisimenu, kaip tai daroma.

Jo mėginimas pajuokauti suteikė Nikolei taip reikalingą postūmį. Įsikibusi jam į laisvą parankę, ji nukreipė

jį tolyn nuo upės ir artimiausio kontrolės punkto. Juodu ėjo klupinėdami ir, matyt, atrodė apsvaigę. Jai pavyko sudaryti tokį įspūdį. Laimei, jų tikslas buvo lengvai pasiekiamas pėsčiomis. Kai juodu užsuko už paskutinio kampo, Nikolei teko beveik vilkte vilkti bendrakeleivį. Jo akys buvo užmerktos, galva nusvirusi ant krūtinės. Ji taip stipriai jį papurtė, kad net skrybėlė nukrito ant žemės.

– Nagi, nepasiduok, – darsyk papurčiusi paliepė. – Neprarask sąmonės.

Jis mėgino susiimti, nors galva taip ir liko nuleista, žvilgsnis įsmeigtas į žemę.

– Teliko vos keli žingsniai.

Ant viršutinio laiptelio Nikolė atrėmė anglą į sieną ir giliai įkvėpusi pasibeldė. Laukti, regis, teko ištisą amžinybę, nors iš tiesų tik keletą akimirkų. Kai galiausiai durys girgžtelėjusios prasivėrė, pasimatė šviesos ruoželis ir siluetas vyro, kuris buvo liudininkas jųdviejų su Žiuljenu vestuvėse, jo broliams nesutikus to daryti.

Andrė Dubua jai pasirodė aukštesnis, nei prisiminė, ūgiu netgi pranoko britų lakūną, svirduliuojantį jai prie šono, ir akivaizdžiai buvo ankstyvas paukštis. Stovėjo jau apsirengęs: vilkėjo paprastus baltus marškinius ir kelnes, tokias pat juodas kaip jo plaukai. Jis skvarbiomis patraukliomis akimis, kartu ir mėlynomis, ir žaliomis, nužvelgė Nikolę, tada jos bendrakeleivį, paskui vėl nukreipė žvilgsnį į ją.

– Mums reikia tavo pagalbos.

Akimirką šeimininkas stypsojo it įkaltas, paskui jo išraiška persimainė, jis pakreipė galvą ir žingtelėjęs

atatupstas plačiau pravėrė duris. Kai tik Nikolė vargais negalais pervilko anglą per slenkstį, Andrė mikliai jas uždarė ir perėmė iniciatyvą. Judėjo daug sparčiau už Nikolę ir akivaizdžiai tikslingiau.

– Kur tu jį vedi?

– Į procedūrinį kabinetą, – sududeno Andrė tuo pačiu šiurkščiu balsu, tarsi būtų prisivalgęs žvyro per pusryčius. Lygiai kaip ji prisiminė. – Antros durys iš kairės.

Nikolė nusiskubino atidaryti durų.

Ten šviesa buvo ryškesnė, ir ji paskubomis apžvelgė nedidelę tvarkingą erdvę. Sterilią, beveik atšiaurią, kur viduryje ant plytelėmis išklotų grindų stovėjo ilgas metalinis stalas. Ant lentynų pasieniui buvo išrikiuoti įvairūs medicinos instrumentai, dangteliais uždengti stikliniai indai ir reikmenys, Nikolės manymu, reikalingi naminiams gyvūnėliams ir ūkininkų gyvuliams gydyti.

– Padėk man užkelti jį ant stalo.

– O, žinoma. Ir... ačiū tau.

Andrė linktelėjo. Tada juodu ėmėsi tylomis triūsti, atidžiai sekdami kiekvieną vienas kito judesį.

Atvertęs britų lakūną ant nugaros, Andrė pamėgino įvertinti padėtį. Paskui pasiėmė žirkles, buteliuką antiseptiko, ritinėlį marlės ir pasidėjo viską ant stalo šalia paciento. Tada tuščiomis rankomis, prisimerkęs, pakreipęs galvą toliau tyrinėjo kruviną Nikolės nuveiktą darbą. Prakaulūs veido bruožai dar labiau paaštrėjo.

– Papasakok, su kuo man teks susidurti.

– Kad nelabai žinau, – prisipažino Nikolė ir skubiai išklojo aplinkybes: kaip aptiko žaizdą ir kad tai nutiko vos prieš dešimt minučių. – Man tik iš dalies pavyko sustabdyti kraujavimą.

Jųdviejų akys susitiko.

– Puikiai susidorojai.

Prikaustyta įtaigaus žvilgsnio, ji pravėrė burną atsakyti, bet Andrė jau buvo palinkęs apžiūrėti sužeistojo liemens. Jis palingavo galva ir užsimovęs gumines pirštines ryžtingai perkirpo šalį. Audiniui nukritus, akims atsivėrė gili kruvina žaizda. Kaip ir Nikolė anksčiau, tik atsargiau, Andrė didžiulėmis rankomis švelniai apčiupinėjo žaizdą.

Britas suspurdo ir sudejavo. Gal būtų blaškęsis ir toliau, bet Andrė uždėjo ranką jam ant peties.

– Dabar nurimk. Neturiu žmonėms skirtų priemonių skausmui malšinti. Teks būti tvirtam. Ar gali tai padaryti dėl manęs?

Nikolė išplėtė akis. Andrė laisvai, be akcento kalbėjo angliškai. Tačiau anglas arba nepajėgė atsakyti, arba išvis nesuvokė klausimo. Andrė dar kartą kreipėsi į jį angliškai, o paskui pažvelgė į Nikolę.

– Pašnekink jį.

Ji suprato, ką tai reiškia. Turėjo atitraukti sužeistojo dėmesį.

Pasiryžusi veikti palinko prie lakūno.

– Jis dar visai berniūkštis.

– Jie siunčia jaunus, – sutiko Andrė, nors buvo matyti, kad anksčiau neturėjo žinių apie esamą padėtį. Tačiau neuždavinėjo jokių klausimų ir nereikalavo atsakymų.

Taip buvo dar geriau. Geriau, kad nereikėjo atskleisti detalių, kurių ir pati nežinojo.

Nikolė vėl pažvelgė į vyrą ant stalo. Ir staiga pasijuto sena, labai sena. Dar nesulaukusi trisdešimties, jau

dvejus metus našlavo, dvejus karo metus. Netektis sendina moterį. Nikolę pasendino sielvartas. Ji prisiminė tas nesibaigiančias tamsias dienas po Žiuljeno žūties. Visas jos pasaulis pajuodo ir ištuštėjo.

Paskui viskas pasikeitė. Pakako vienintelio dalyko, kad vėl atsirastų priežastis gyventi. Priežastis – kova už laisvą Prancūziją. Madmuazelė palaikė Nikolę kiekviename žingsnyje. Visų pirma pakėlė atlyginimą, paskui atliko visą parengiamąjį darbą, o galiausiai, Nikolei pareikalavus, įtraukė ją į Pasipriešinimo judėjimo veiklą.

Skausmingas lakūno šūksnis akimirksniu sugrąžino Nikolę į dabartį. Ji pakeitė pozą, kad geriau matytų jo veidą. Anglo akys prisipildė karštų ašarų, bet jis neleido joms riedėti. Narsus vaikinas. Ji švelniai paglostė jam skruostą. Lyg vaikui.

– Kur tu užaugai, *mon garçon**? Kokioje Anglijos vietoje?

– Sa... Saryje, – išspaudė jis.

– Papasakok man apie Sarį.

Kol lakūnas trūksmingai kvėpuodamas stengėsi apibūdinti Sario kalvas ir baltą kreidinį skardį, Andrė sparčiai ir sumaniai siuvo žaizdą. Nikolė išplėtė akis.

– Ar tau jau teko tai daryti anksčiau?

Jis nieko neatsakė, tiesiog toliau siuvo, rišo, kirpo. Nikolė pasvarstė, ko ji dar nežino apie geriausią Žiuljeno draugą. Kai jis baigė darbą, anglas giliai atsiduso iš palengvėjimo ir užsimerkęs nurimo. Nikolė nusekė

---

* Mano berniuk (pranc.).

paskui Andrė į kitą kambarį. Jos blakstienos lipo, gerklė perdžiūvo, bet širdyje vos tilpo dėkingumas.

– Ačiū tau.

– Džiaugiuosi, kad atėjai pas mane.

Jo balse nebuvo švelnumo, bet Nikolė pajuto nepaaiškinamą ramybę. Ją visada šiek tiek baugino šis augalotas santūrus vyras, kurį Žiuljenas laikė artimiausiu draugu. Abu vyrus jungė didžiulis tarpusavio supratimas, ir dabar Nikolė taip pat įvertino Andrė patikimumą ir dorumą. Jis visada atrodė toks pasitikintis savimi ir savo vieta pasaulyje. Žiuljenui irgi tai buvo būdinga.

– Kada galėsiu jį pažadinti?

– Dar ne dabar.

Tiek Nikolė suprato.

– Kada, Andrė?

Jis dygiai šyptelėjo.

– Jam reikėtų visos dienos poilsio. Dar geriau – dviejų.

Vienodai sėkmingai galėjo pasakyti – metų.

– Negaliu jam duoti tiek laiko.

– O kiek gali?

Nikolė pamąstė, mintyse peržvelgdama maršrutą.

– Valandą arba dvi.

Jos žodžiai pakibo tarp jųdviejų, įtampa augo.

– Duok dvi ir... – Andrė palietė jai rankovę. – Pati galėtum numigti.

Ji nuleido negirdomis šį pasiūlymą.

– Duosiu dvi, Andrė, o tada mes eisime.

Valingai atkištas smakras iškalbingai bylojo, kad pašnekovui kilo rimtų abejonių ir kad jis norėtų užduoti daug klausimų, bet jie taip ir liko neištarti.

– Jam reikia naujų drabužių. Pažiūrėsiu, ką pavyks rasti.

Lygiai po poros valandų Nikolė stovėdama priešais lakūną sumojo, kad dabar jis vilki Andrė drabužiais. Anglas buvo beveik tokio pat ūgio, bet toli gražu ne toks raumeningas, marškiniai karojo ant jo, ypač ties liemeniu. Atrodė nelabai madingai, tačiau tiko tvarsčiams paslėpti. Atsitraukusi Nikolė nužvelgė vaikiną ir, uždėjusi jam beretę, pakreipė ją tinkamu kampu.

– Na va. Esi pasiruošęs. – Nors nebuvo. – Atrodai kaip tikras prancūzas. – Nors neatrodė.

Nė trupučio nebuvo panašus į Žiuljeną ir netgi į Andrė. O štai šie tokios skirtingos išvaizdos ir temperamento vyrai – vienas šviesiaplaukis, kitas juodų it varno sparnas plaukų – atrodė kaip iš akies traukti prancūzai. Šie puikūs, ištikimi vyrai, kurie nežinojo ir niekada nesužinos didžiulės Nikolės paslapties. Žiuljenui jau nelemta sužinoti tiesos, o Andrė nevalia žinoti.

Tolumoje suskambo varpai, aštuonis aidžius kartus, primindami Nikolei, kad juodu su anglu siaubingai atsilieka nuo grafiko ir dar turi įveikti ilgą kelią. Andrė pats atidarė jiems užpakalines duris. Jį užliejo auksiniai saulės spinduliai. Staiga vyro draugas kilstelėjo ranką ir palytėjo jai skruostą, visiškai taip pat, kaip anuomet per jungtuves. Gestas liudijo apie supratimą ir palaikymą. Andrė vienintelis iš Žiuljeno aplinkos pritarė jųdviejų santuokai. Ir dabar, prisiminus vyrą, Nikolę persmelkė liūdesys ir beviltiškas troškimas išsigelbėti nuo šio baisaus karo, pabėgti į saugią vietą, kur nėra nacių, širdį

gildančio sielvarto ir žiojėjančių sielos žaizdų, kurioms taip pat reikėjo siūlių.

Andrė nuleido ranką.

– Saugok save. – Ir žingtelėjęs atatupstas pasisuko į anglą. – Klausyk jos. Ji labai protinga ir sumani.

– Žinau.

Nikolė trečią kartą padėkojo Andrė nuo emocijų užspaustu balsu. Tada įsikibo į parankę lakūnui ir pastebėjusi, kad jo veidas vis dar pilkas kaip žemė, pajuto menką kaltės smilktelėjimą.

Gal ji per daug spaudžia vaikiną? Bet ar yra kitas pasirinkimas?

– Pirmyn, – paragino angliškai ir pakartojo tą patį prancūziškai, drąsindama ir jį, ir save. – *C'est parti.*

Nikolė neatsigręžė. Nei kai žengė kelis pirmuosius žingsnius. Nei kai užsuko už pirmojo kampo. Nei kai Andrė sukuždėjo jiems įkandin:

– *Faire attention, mon amie**.

Ne, ji neatsigręžė. Nė karto.

Susikibę už parankių juodu su anglu prisijungė prie vyrų, moterų ir kelių vaikų grupės, traukiančios link kontrolės punkto. Visų veiduose buvo matyti šioks toks nerimas. „Nenuostabu", – pamanė Nikolė, nužvelgusi sargybinius ir jų šunis, tada nukreipė žvilgsnį į skelbimą, įspėjantį paprastus piliečius apie pasekmes už pagalbą priešams.

---

* Būk atsargi, mano drauge (pranc.).

LABAI SVARBUS ĮSPĖJIMAS GYVENTOJAMS

Karinio posto viršininkas paskutinį kartą įspėja Prancūzijos gyventojus, kad už anglų ar amerikiečių lakūnų ar parašiutininkų slėpimą, gelbėjimą ir bet kokią pagalbą jiems gresia mirties bausmė.

Tačiau už informaciją, padėsiančią suimti minėtus asmenis, karinio posto viršininkas suteiks atlygį – paleis į laisvę iš šio regiono paimtus karo belaisvius.

Išties svarbus įspėjimas. Naciai naudojosi žmonių baime ir gobšumu. Taip jie laimėjo daug mūšių ir nužudė daugelį puikių vyrų ir moterų. Kai kuriuos iš jų Nikolė pažinojo, o vieną netgi labai mylėjo. Kiekviena mirtis, kiekvienas naujas įstatymas ir dekretas kėsinosi atimti iš jos vyro ir jos pačios istorinį paveldą, todėl tai suteikė jai daugiau ryžto ir paskatino prisiimti didesnę riziką.

Naciai nelaimės šio karo. „Ne, jie nelaimės“, – tylomis davė įžadą Nikolė. O šis jaunas britų lakūnas jai prie šono, šis vaikinukas, kuriam teko vyro darbas, vėl sugrįš į padangę... Dievas duos, dar šiam mėnesiui baigiantis.

Sudomino? Pirkite knygą
NEPAPRASTI MADOS NAMAI PARYŽIUJE
bene geriausia kaina **ČIA**

Tai įtaigus pasakojimas apie išlikimą, draugystę ir antrąją galimybę.

Prancūzija, 1942 metai

Anksčiau Poletė leisdavo dienas flirtuodama, apsipirkinėdama ir piešdama elegantiškas sukneles eskizų albume. Tačiau, vokiečių tankams įriedėjus į Prancūziją, dar vienas lengvabūdiškas romanas pastūmėja merginą į skaudžią išdavystę. Slegiama kaltės, kad per ją suėmė motiną, Poletė paklūsta vyresniosios sesers reikalavimui vykti į Paryžių pradėti naujo gyvenimo ir mokytis siuvimo amato Madmuazelės Sabinės Balard mados namuose.

Tačiau *Maison de Ballard* – ne tik mados namai. Kol siuvėjos pluša ateljė, siūdamos išskirtines vienetines sukneles, mados namų kuluaruose sudaromi slapti sandoriai ir saugomos pavojingos paslaptys. Madmuazelė Sabinė Balard vadovauja dideliam pasipriešinimo judėjimo tinklui. Jam priklauso ir Poletės bendradarbė Nikolė Kadjė, su kuria mergina greitai susidraugauja.

Netrukus ir pati Poletė įsitraukia į šio tinklo veiklą. Dienomis mokosi siūti, o vakarais, sukiodamasi prabangiuose vakarėliuose, renka naudingą informaciją. Tai jos proga išpirkti kaltę ir atgauti trokštamą ramybę. Tačiau Nikolei pradingus, Poletei tenka priimti gyvybiškai svarbius sprendimus: kuo pasitikėti, ką mylėti, o ką palikti už nugaros...

„Skaitytojams išties patiks ši įtraukianti knyga. *Nepaprasti mados namai Paryžiuje* – veržlus ir įtaigus pasakojimas apie narsias veikėjas ir romantišką meilę, užsimezgusią pačioje Prancūzijos pasipriešinimo judėjimo širdyje. Neįstengiau atsitraukti!“
HEATHER WEBB, knygos *Žozefina* ir kitų istorinių romanų autorė

svajonių knygos
9 786090 311578
www.svajoniuknygos.lt www.facebook.com/svajoniuknygos
PASIDALINK, KAD SKAITAI